

RAAD VAN TOEZICHT VERZEKERINGEN

UITSpraak Nr. 2007/086 Rbs

in de klacht nr. 2006.4893 (150.06)

ingediend door:

hierna te noemen 'klager',

tegen:

hierna te noemen 'verzekeraar'.

De Raad van Toezicht Verzekeringen heeft kennis genomen van de schriftelijke klacht, alsmede van het daartegen door verzekeraar gevoerde schriftelijke verweer.

Uit de stukken is, voor zover voor de beoordeling van de klacht van belang, het navolgende gebleken.

Inleiding

Klager heeft door middel van door hem ondertekende aanvraagformulieren bij verzekeraar de navolgende verzekeringen gesloten:

- een aansprakelijkheidsverzekering voor particulieren (hierna: AVP), ingangsdatum 6 januari 2003, met aanvraagformulier gedateerd 17 december 2002;
- een opstalverzekering, ingangsdatum 10 januari 2000, met aanvraagformulier gedateerd 4 oktober 1999;
- een inboedelverzekering, ingangsdatum 10 januari 2000, met aanvraagformulier gedateerd 4 oktober 1999;
- een rechtsbijstandverzekering, ingangsdatum 1 augustus 2004, met aanvraagformulier gedateerd 5 augustus 2004.

De vraag op het aanvraagformulier voor de AVP: "Heeft u feiten te melden omtrent een eventueel strafrechtelijk verleden van u of van een andere belanghebbende, die in de afgelopen 8 jaar zijn voorgevallen, of andere feiten (ten aanzien van zowel het te verzekeren risico als uzelf of een andere belanghebbende) die voor het beoordelen van deze verzekeringsaanvraag van belang zouden kunnen zijn" heeft klager met "Nee" beantwoord.

De vraag op de aanvraagformulieren voor de inboedel- en voor de opstalverzekering: "Is er sprake geweest van aanraking met politie/justitie ter zake van (verdenking van) het plegen van een misdrijf?" heeft klager eveneens met "nee" beantwoord.

Het aanvraagformulier voor de rechtsbijstandverzekering bevat geen met bovenstaande vragen vergelijkbare vraag, maar wel de vraag: "Is u en/of uw medeverzekerde ooit een verzekering geweigerd, opgezegd dan wel aangeboden op beperkende en/of bezwarende voorwaarden?" Deze vraag is door klager ontkennend beantwoord.

Alle vier door klager ondertekende aanvraagformulieren bevatten de navolgende verklaring: "De ondergetekende, mede gelet op de inhoud van art.

2007/086 Rbs

251 Wetboek van Koophandel*, verklaart dat de gegeven antwoorden juist en volledig zijn. Geen omstandigheden, welke voor de verzekeraar overigens van belang kunnen zijn, zoals een strafrechtelijke veroordeling wegens een vermogensdelict of een geweldsmisdrijf tijdens de laatste 8 jaar, zijn verzwegen of verkeerd voorgesteld."

Bij brief van 6 januari 2006 heeft verzekeraar alle vier verzekeringen met een beroep op artikel 251 Wetboek van Koophandel (hierna: W.v.K.) beëindigd en meegedeeld daarvan melding te zullen doen aan de Stichting CIS. Verzekeraar schreef deze brief nadat klager hem om rechtsbijstand had verzocht in verband met een televisie-uitzending waarin aandacht werd besteed aan het feit dat klager in 1995 in Suriname wegens een aldaar in 1993 gepleegde moord was veroordeeld tot 16 jaar celstraf, maar kort na die veroordeling was ontsnapt en naar Nederland was gevlucht.

De klacht

Primair. Verzekeraar meent zich te kunnen beroepen op artikel 251 W.v.K. op de grond dat klager op de aanvraagformulieren voor de verzekeringen geen melding heeft gemaakt van zijn strafrechtelijke veroordeling in Suriname in 1995 en van het feit dat hij zijn straf daar niet heeft uitgezeten maar uit de gevangenis is ontsnapt.

Uit de vraagstelling op de aanvraagformulieren blijkt niet dat verzekeraar ook interesse had in een strafrechtelijk verleden in het buitenland. Klager heeft uit de vraagstelling enkel mogen afleiden dat een in Nederland opgebouwd strafrechtelijk verleden voor verzekeraar interessant zou zijn. Klager heeft in Nederland geen strafrechtelijk verleden.

Bovendien kan klager niet aan Suriname worden uitgeleverd wegens het ontbreken van een verdrag tussen Nederland en Suriname. Hij verblijft dus legaal in Nederland en zijn strafrechtelijk verleden in Suriname kan hem in Nederland niet worden tegengeworpen. Juist op grond daarvan heeft hij mogen begrijpen dat de vragen op de aanvraagformulieren geen betrekking hadden op een strafrechtelijk verleden in Suriname.

Voorts heeft de strafrechtelijke veroordeling in het buitenland niets van doen met de verzekerde belangen. Een redelijk handelend verzekeraar zou dus de verzekeringen gesloten hebben als hij bekend was geweest met het strafrechtelijk verleden van klager. In elk geval behoefde klager niet te begrijpen dat verzekeraar, als hij op de hoogte was geweest van de strafrechtelijke veroordeling in Suriname en de ontsnapping uit de gevangenis, niet bereid zou zijn geweest de verzekeringen te sluiten.

Klager heeft dus niets verzwegen en heeft althans de desbetreffende vragen niet onjuist beantwoord. Bovendien is niet voldaan aan het kenbaarheidvereiste en het relevantievereiste. Verzekeraar komt dus geen beroep op artikel 251 W.v.K. toe. Hij heeft ten onrechte de verzekeringen geroyeerd. De verzekeringen moeten derhalve in kracht worden hersteld.

Subsidiair. Voorzover de Raad van mening is dat klager zijn strafrechtelijke veroordeling in Suriname en zijn ontsnapping uit de gevangenis had moeten vermelden, dan geldt dit in ieder geval niet ten aanzien van de rechtsbijstandverzekering. Klager is in mei 1995 voor het laatst met de Surinaamse Justitie in aanraking gekomen. Toen is hij immers uit de gevangenis ontsnapt en naar Nederland gevlucht. Het aanvraagformulier voor de rechtsbijstandverzekering is ingevuld op 5 augustus 2004, dus meer dan acht jaar later. Omdat het formulier

2007/086 Rbs

slechts vraagt naar een strafrechtelijk verleden tijdens de laatste acht jaar, behoefde hij niet uit zichzelf een strafrechtelijk verleden voorafgaand aan die acht jaar te melden. Bovendien heeft hij niet begrepen en behoefde hij niet te begrijpen dat deze informatie voor verzekeraar van belang was. Overigens geldt ook hier dat verzekeraar als redelijk handelend verzekeraar de verzekering niet had geweigerd indien hij met deze informatie bekend was geweest.

De stelling van verzekeraar dat klager bij de aanvraag van de rechtsbijstandverzekering het opzet had om hem te misleiden, omdat het strafrechtelijk verleden van klager ook niet op de aanvraagformulieren van de eerder gesloten verzekeringen is vermeld, gaat niet op. Immers, ook bij de eerste drie verzekeringen was er geen opzet om verzekeraar te misleiden. Klager wist niet eens dat deze geïnteresseerd was in zijn strafrechtelijk verleden in Suriname en behoefde dat ook niet te begrijpen. Hij ging er juist van uit dat verzekeraar enkel geïnteresseerd was in een strafrechtelijk verleden in Nederland. Bij de aanvraag van de rechtsbijstandverzekering dacht klager daar niet anders over. Bovendien kan uit het feit dat klager al zijn verzekeringen bij verzekeraar heeft ondergebracht, afgeleid worden dat hij geen opzet had om verzekeraar te misleiden. Overigens moet verzekeraar bewijzen dat sprake was van opzet om hem te misleiden. Hij is daar niet in geslaagd.

Verzekeraar komt in ieder geval ten aanzien van de rechtsbijstandverzekering geen beroep op artikel 251 W.v.K. toe. Hij heeft ten onrechte deze verzekering geroyeerd. Voorzover de primaire klacht niet gegrond zou worden verklaard, dan verzoekt klager de Raad deze subsidiaire klacht gegrond te verklaren en te verklaren dat verzekeraar klager verzekerd moet houden conform de gesloten rechtsbijstandverzekering.

Als de Raad de primaire en/of subsidiaire klacht gegrond verklaart, dan vloeit daaruit voort dat ten onrechte dekking op de rechtsbijstandverzekering is geweigerd. Door de weigering moest klager kosten van een advocaat maken om een televisie-uitzending omtrent klager te voorkomen. Wegens de vereiste spoed - de uitzending zou op korte termijn plaatsvinden - kon klager de uitslag van deze klachtprocedure niet afwachten. Verzekeraar dient deze kosten te vergoeden.

Meer subsidiair. Mochten de primaire en de subsidiaire klachten niet gegrond worden verklaard, dan verzoekt klager de Raad te verklaren dat het royeren van de verzekeringen en de registratie bij de Stichting CIS te zware sancties zijn in vergelijking met de gronden van het beroep op artikel 251 W.v.K., en verzekeraar op te dragen geen, dan wel een andere door de Raad te bepalen sanctie aan klager op te leggen.

De gevolgen van het royeren en de registratie zijn voor klager te groot. Hij heeft een eigen woning, die hij wegens een hypotheek verzekerd moet houden. Omdat de opstalverzekering door verzekeraar is geroyeerd, voldoet klager niet meer aan deze verplichting. Door de registratie bij de Stichting CIS kan hij ook elders geen opstalverzekering sluiten. Hierdoor zal hij de woning moeten verkopen. Het belang van klager bij behoud van zijn woning is vele malen groter dan het belang van verzekeraar bij het royeren van de verzekeringen en de registratie. Zulks geldt temeer nu de feiten waarop verzekeraar zich beroept niets van doen hebben met de verzekerde belangen. Hetzelfde geldt voor de overige verzekeringen. Door het royeren en de registratie kan klager zich niet meer elders verzekeren. Dit brengt voor hem en zijn gezin onaanvaardbare risico's mee.

2007/086 Rbs

Het standpunt van verzekeraar

Klager heeft een beroep gedaan op de rechtsbijstandverzekering naar aanleiding van een televisie-uitzending. In de uitzending is aandacht besteed aan zijn strafrechtelijk verleden in Suriname. Hij is daar in 1995 wegens moord veroordeeld tot een celstraf van 16 jaar. Kort na aanvang van zijn detentie is hij ontsnapt en naar Nederland gevlucht.

De hierboven onder Inleiding geciteerde vragen in de aanvraagformulieren voor de AVP, de opstalverzekering en de inboedelverzekering heeft klager ontkennend beantwoord. Hij heeft zonder voorbehoud voor akkoord getekend voor de in de aanvraagformulieren voor alle vier door hem gesloten verzekeringen vermelde, hierboven onder Inleiding geciteerde verklaring. Volgens klager waren er dus geen omstandigheden, zoals een strafrechtelijke veroordeling wegens een geweldsmisdrijf tijdens de laatste 8 jaar, te melden die voor verzekeraar van belang zouden kunnen zijn voor de beoordeling van het risico.

De door klager getekende verklaring is feitelijk onjuist. Hij heeft ten onrechte geen melding gemaakt van zijn strafrechtelijke veroordeling in 1995 en zijn ontsnapping uit de gevangenis.

Klager stelt dat, maar maakt niet duidelijk waarom, hij uit de vraagstelling niet behoefde te begrijpen dat verzekeraar ook geïnteresseerd was in een strafrechtelijk verleden in het buitenland. In de vraagstelling duidt niets op een beperking tot Nederland. Er is ook geen goede reden te bedenken waarom een verzekerde zou kunnen menen dat een buitenlandse strafrechtelijke veroordeling voor een verzekeraar niet relevant zou zijn. Het gaat immers om de moraliteit van een verzekerde en die wordt net zo goed weerspiegeld door een strafrechtelijke veroordeling in het buitenland.

Verzekeraar wijst op HR 3 februari 1984, VR 1985/64. In dit arrest heeft de Hoge Raad naar aanleiding van het beroep op verzwijging van het strafrechtelijk verleden geoordeeld, dat het Hof ten onrechte de strafrechtelijke vervolging van verzekerde door de Staatsanwalt te Krefeld wegens bedrog en meeneed waarop de verzekeraar zich mede had beroepen, niet in zijn overweging had betrokken.

Met betrekking tot de rechtsbijstandverzekering stelt klager nog dat de verzekering is gesloten in 2004, dus meer dan acht jaar nadat hij met justitie in Suriname in aanraking is gekomen. In de bovengeciteerde slotverklaring wordt uitdrukkelijk aangegeven dat het voor verzekeraar van belang is om geïnformeerd te worden over een strafrechtelijke veroordeling wegens een geweldsmisdrijf tijdens de laatste acht jaar. De vraagstelling is daartoe echter niet beperkt. De verklaring heeft het karakter van een open slotvraag.

Krachtens overgangsrecht is op verzekeringsovereenkomsten die vóór 1 januari 2006 zijn gesloten artikel 7:928 BW niet van toepassing. De omvang van de mededelingsplicht moet worden beoordeeld aan de hand van artikel 251 W.v.K. Uitgangspunt is dat als een verzekering is gesloten op basis van een vragenlijst, de verzekeraar zich er niet op kan beroepen dat feiten waarnaar niet was gevraagd, niet zijn meegedeeld. Dit lijdt uitzondering indien de verzekeringnemer zijn strafrechtelijk verleden heeft verzwegen met de bedoeling zich daardoor een verzekering te verschaffen die de verzekeraar anders niet of niet onder dezelfde voorwaarden zou hebben gesloten.

Dit laatste doet zich voor. Klager heeft zijn strafrechtelijk verleden verzwegen met de opzet verzekeraar te misleiden. Opzet is af te leiden uit de beantwoording van de andere drie aanvraagformulieren. In die formulieren wordt in niet voor

2007/086 Rbs

misverstand vatbare bewoordingen gevraagd naar het strafrechtelijk verleden. De relevantie van het strafrechtelijk verleden was klager dus bekend. Niettemin heeft hij de vragen bewust onjuist beantwoord.

Er is dan ook geen aanleiding om de verzekeringen in kracht te herstellen. Ook de registratie in het CIS-systeem blijft gehandhaafd.

Klager stelt dat een redelijk handelend verzekeraar de verzekeringen ook had gesloten bij bekendheid met het strafrechtelijk verleden. In Uitspraak Nr. II - 98/07 van 20 april 1998 heeft de Raad van Toezicht echter geoordeeld:

'Naar in het expertiserapport is vermeld, heeft klager tegenover de betrokken expert verklaard dat hij in 1990 werd veroordeeld tot een gevangenisstraf van twee jaar onvoorwaardelijk en een halfjaar voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar wegens poging tot doodslag dan wel zware mishandeling en dat hij vervolgens veertien maanden gedetineerd is geweest. Ook in zijn bij de Raad ingediende klacht heeft klager erkend dat hij wegens poging tot doodslag enige tijd in de gevangenis heeft gezeten. Van dit strafrechtelijk verleden, dat zich binnen een periode van acht jaar voor het aanvragen van de beide onder 1 genoemde verzekeringen heeft afgespeeld, heeft klager, ondanks de daaromtrent in de aanvraagformulieren voor deze verzekeringen gestelde, onder 1 weergegeven vragen, geen melding gemaakt.

Gelet op het voorgaande en mede in aanmerking genomen de onder 'Het standpunt van verzekeraar' weergegeven, door klager in zijn commentaar op het verweerschrift van verzekeraar niet weersproken omstandigheden die tot de strafrechtelijke veroordeling van klager in 1990 hebben geleid, acht de Raad verdedigbaar het standpunt van verzekeraar dat in de aanvraagformulieren voor de inboedelverzekering en voor de AVP het strafrechtelijk verleden van klager als zijnde van belang voor het beoordelen van de bij deze aanvraagformulieren aangeboden risico's had moeten worden opgegeven. Daarvan uitgaande is eveneens verdedigbaar het standpunt van verzekeraar dat, nu van dit strafrechtelijk verleden in de desbetreffende aanvraagformulieren geen melding is gemaakt, hij, indien hij bij de beoordeling van de verzekeringsaanvragen van klager van de werkelijke stand van zaken op de hoogte was geweest, als redelijk handelend verzekeraar de onderhavige inboedelverzekering en AVP niet zou hebben gesloten. Door op grond van deze standpunten met een beroep op het bepaalde in artikel 251 W.v.K. ter zake van de als gevolg van de diefstal in de nacht van 21 op 22 maart 1997 door klager geleden inboedelschade aan klager vergoeding te ontzeggen en zowel de inboedelverzekering als de AVP per de ingangsdatum augustus 1995 vervallen te verklaren, heeft verzekeraar de goede naam van het schadeverzekeringsbedrijf niet geschaad.'

Klager stelt dat hij door het royeren van de verzekeringen en het signaleren zich niet meer elders kan verzekeren. Juist voor niet-standaard risico's bestaat de verzekeringsmaatschappij Rialto. Zelfs het risico van klager is daar onder te brengen.

Het commentaar van klager

Klager heeft, kennis genomen hebbend van het verweer van verzekeraar, zijn klacht gehandhaafd. Uit de aanvraagformulieren blijkt niet duidelijk dat ook een strafrechtelijk verleden in het buitenland relevant was. Aan de verzekeringnemer wordt overgelaten om aan te geven welke feiten van belang zouden kunnen zijn. Aangezien het verzekerde belang in Nederland ligt, is volstrekt gerechtvaardigd dat klager enkel feiten die zich in Nederland hebben voorgedaan, heeft

2007/086 Rbs

beschouwd als feiten die voor de beoordeling van de aanvraag van belang zijn. Hij heeft de vragen dus niet onjuist beantwoord. De slotverklaring op de aanvraagformulieren maakt dit niet anders. In de slotverklaring wordt slechts gevraagd of bij de vorige vragen geen zaken zijn verzwegen. Op andere - niet gestelde - vragen kan de slotverklaring geen betrekking hebben, omdat de slotverklaring niet leidt tot een spontane meldingsplicht, althans de formulering ervan nodigt daartoe niet uit. Omdat de vragen niet onjuist zijn beantwoord, is ook de slotverklaring niet onjuist beantwoord.

Uitspraak Nr. II - 98/7 betreft een in Nederland opgebouwd strafrechtelijk verleden.

Rialto heeft een verzekeringsaanvraag van klager afgewezen. Bovendien is de premie daar zeer hoog.

Het verdere verloop van de klachtprocedure

Verzekeraar heeft aan de Raad overgelegd een vonnis van de rechtbank Arnhem van 20 april 2007 waarbij klager ter zake van de moord in Suriname alsnog in Nederland is veroordeeld tot vijf jaar gevangenisstraf. Uit het vonnis blijkt voorts onder meer dat klager ter zake van dit misdrijf door het Hof van Justitie van Suriname op 30 juli 1997 is veroordeeld tot 16 jaar gevangenisstraf.

In reactie daarop heeft klager bij brief van 27 september 2007 van zijn advocaat zijn klacht gehandhaafd. Klager heeft, aldus deze brief, zijn daden in onderhavige procedure niet ontkend. Het overleggen van het rechtbankvonnis door verzekeraar is stemmingmakerij. Klager is van dit vonnis in hoger beroep gegaan.

Het oordeel van de Raad

1. Naar uit het rechtbankvonnis van 20 april 2007 blijkt is klager ter zake van de moord in Suriname door het Hof van Justitie van Suriname op 30 juli 1997 (in hoger beroep) veroordeeld tot 16 jaar gevangenisstraf. Verder is gebleken dat klager destijds zelf in hoger beroep is gegaan. Zo al juist zou zijn dat klager - door zich door zijn ontsnapping uit de gevangenis en zijn vlucht naar Nederland aan de gerechtelijke arm in Suriname te onttrekken - niet met de uitspraak van 30 juli 1997 bekend is geweest, kan er in elk geval van worden uitgegaan dat deze onbekendheid wegens voormelde omstandigheden voor zijn risico kwam en dat hij de uitspraak derhalve had behoren te kennen, toen hij de onderhavige verzekeringen sloot.

2. In redelijkheid kan niet worden betwijfeld dat de hierboven onder Inleiding vermelde vragen en de slotverklaring op de aanvraagformulieren voor deze verzekeringen ook strafrechtelijke feiten zoals de onderhavige betreffen die zich buiten Nederland hebben voorgedaan, omdat ook deze voor verzekeraar van belang zijn voor het vormen van zijn oordeel omtrent het morele risico dat hij zal lopen. Klager moet dit hebben beseft.

3. Verzekeraar heeft in elk geval met betrekking tot de AVP, de opstal- en de inboedelverzekering in redelijkheid het standpunt kunnen innemen dat klager, door de hierboven onder Inleiding vermelde vragen ontkennend te beantwoorden en door zonder wat betreft de hierboven onder Inleiding vermelde slotverklaring een voorbehoud te maken, de aanvraagformulieren voor deze verzekeringen te ondertekenen, zich aan verzwijging heeft schuldig gemaakt. Met betrekking tot de later gesloten rechtsbijstandverzekering is dit in zoverre anders, dat de veroordeling uit 1995 - waarop verzekeraar het beroep op verzwijging onder meer baseerde - ten tijde van het aanvragen van de verzekering meer dan acht jaar geleden had plaatsgevonden, zodat klager niet gehouden was van die veroordeling op het aanvraagformulier melding te maken. Gelet echter op

2007/086 Rbs

het feit dat de veroordeling in hoger beroep minder dan acht jaar tevoren had plaatsgevonden, had klager van die veroordeling wél aan verzekeraar mededeling moeten doen. Voorts kan worden aangenomen dat als klager bij de aanvraag van de AVP, de opstalverzekering en de inboedelverzekering zijn strafrechtelijk verleden zou hebben opgegeven, deze aanvragen om die reden zouden zijn afgewezen. In dat geval had klager nadien bij de aanvraag van de rechtsbijstandverzekering van deze afwijzing melding moeten maken in antwoord op de daarop gerichte vraag in het aanvraagformulier, zodat ook de rechtsbijstandverzekering niet tot stand zou zijn gekomen. Al met al is verdedigbaar het standpunt van verzekeraar dat hij, als de ware situatie hem bekend was geweest, de onderhavige verzekeringen niet zou hebben gesloten. In de gegeven omstandigheden handelde verzekeraar dan ook niet onjuist door klager de gevraagde rechtsbijstand ter zake van een televisie-uitzending te ontzeggen. Hoewel verzekeraar het beroep op artikel 251 W.v.K. met betrekking tot de rechtsbijstandverzekering ten onrechte heeft gebaseerd op de veroordeling uit 1995, is dit in de gegeven omstandigheden onvoldoende om te komen tot gegrondverklaring van de klacht.

4. Gelet op hetgeen hiervoor onder 2 is overwogen, is voorts verdedigbaar het standpunt van verzekeraar dat klager hem in elk geval bij het aanvragen van de AVP, de opstalverzekering en de inboedelverzekering opzettelijk onjuist heeft geïnformeerd omtrent zijn strafrechtelijk verleden, en dat het hem gezien de ernst van het door klager gepleegde bedrog vrijstond klager extern te doen registreren bij de Stichting CIS. Onder de gebleken omstandigheden van het geval is deze registratie niet onevenredig hard voor klager.

5. Verzekeraar heeft dan ook door te handelen als voormeld de goede naam van het verzekeringsbedrijf niet geschaad.

6. Verzekeraar heeft, in reactie op de stelling van klagers advocaat dat wat betreft de aangevraagde rechtsbijstandverzekering klager langer dan acht jaar geleden met justitie in aanraking was geweest, in zijn brief van 19 juni 2006 aan de advocaat en ook in zijn verweerschrift gesteld dat de slotverklaring in de aanvraagformulieren niet beperkt is tot een strafrechtelijke veroordeling wegens een vermogensdelict of een geweldsmisdrijf tijdens de laatste acht jaar. Dit acht de Raad evenwel niet juist omdat de aanvrager van een verzekering uit de slotverklaring in redelijkheid mag afleiden dat hij niet feiten ter zake van een strafrechtelijk verleden hoeft op te geven die ouder zijn dan acht jaar.

De beslissing

De Raad verklaart de klacht ongegrond.

Aldus is beslist op 3 december 2007 door mr. E.M. Wesseling-van Gent, voorzitter, mr. J.G.C. Kamphuisen, mr. E.J. Numann, mr. F.R. Salomons en mr. C.W.M. van Ballegooijen, leden van de Raad, in tegenwoordigheid van mr. S.N.W. Karreman, secretaris.

De voorzitter:

(mr. E.M. Wesseling-van Gent)

De secretaris:

(mr. S.N.W. Karreman)